

پایش بازار

پویایی های بازار

۱- قیمت نفت مجدداً در بازار کمی پایین آمد. روز گذشته قراردادهای تحویل در ماه مه برای برنت قیمت ۶۹,۲۲ دلار هر بشکه را تجربه کرد. قیمت نفت وست تگزاس اینترمدییت به ۶۵,۶۱ دلار هر بشکه کاهش یافت و قیمت گاز طبیعی در بازار هنری هاب به ۲,۶ دلار هر میلیون بی تی یو تنزل پیدا کرد که با گذشتن از فصل زمستان بنظر می رسد طبیعی است. با توجه به تصمیم اوپک پلاس مبنی بر اضافه نکردن تولید اعضاء، سطح انبارهای نفت پایین آمد. در همین حال اوپک در پیش بینی خود برای بقیه ماه های ۲۰۲۱ تجدیدنظر کرده و ۶۹۰ هزار بشکه در روز آن را کمتر ارزیابی کرد. اوپک در بقیه سال ۲۷,۳ میلیون بشکه در روز تولید می کند. بازار سفرهای هوایی مسافری در آمریکا در حال افزایش است. تعداد مسافران در هفته گذشته بیشترین تعداد در پس از شیوع بیماری کووید-۱۹ بوده است.

تفسیر هفته

۲- موسسه ریسک سنجی مودیز انتظار دارد که بهبود وضعیت اقتصاد جهانی از این پس آهسته و همراه با موانع بوده، و عدم قطعیت در روندهای اقتصاد کلان بیشتر از گذشته باشد. این موسسه پیش بینی میکند که تا قبل از ۲۰۲۲ احتمال رسیدن به وضعیت قبل از شیوع بیماری کووید-۱۹ در آمار اقتصادی برخی از کشورها بعید است. اما دبیرخانه اوپک معتقد است که در ۲۰۲۱ رشد اقتصاد جهانی به ۵,۱ درصد نسبت به سال قبل می رسد. مشوق های دولت آمریکا بالغ بر ۱,۹ میلیارد دلار که در هفته قبل تصویب شد و بهبود در اقتصاد کشورهایی مانند چین و هند این پیش بینی را تایید می کند. از طرف دیگر مسئله عدم دسترسی به واکسن کرونا در همه مناطق، بیشتر شدن بدهی های دولتی، فشارهای تورمی در برخی از کشورها و عدم عکس العمل بانک های مرکزی از جمله عواملی هستند که در بخش عدم قطعیت ها

می توانند جای گیرند. به گزارش اوپک، اقتصاد آمریکا در ۲۰۲۱ پیش بینی می شود ۴,۸ درصد رشد کند. اقتصاد منطقه یورو ۴,۳ درصد، چین ۸ درصد، هند ۹ درصد، برزیل ۳,۱ درصد، روسیه ۳ درصد، و ژاپن ۳,۱ درصد.

۳- عربستان سعودی و روسیه با یکدیگر تعهد کردند که در چارچوب توافق اوپک پلاس همچنان تولید را در حالت کاهش داده شده نگاه دارند تا قیمت های نفت به عدالت برای مصرف کننده و تولید کننده نزدیکتر باشند. عربستان سعودی و روسیه رئیس همزمان مجموعه اوپک پلاس، ائتلافی که نیمی از ظرفیت تولید نفت خام جهان را در اختیار دارند، می باشند. در همین حال دبیرخانه اوپک معتقد است که تقاضا برای نفت اوپک در ۲۰۲۱، مقدار ۲۷,۳ میلیون بشکه در روز خواهد بود که نسبت به ۲۰۲۰، ۴,۹ میلیون بشکه در روز بیشتر است. عربستان سعودی اعلام کرد که کاهش یک میلیون بشکه ای در تولید نفت خود در ماه آوریل نیز ادامه خواهد یافت. گرچه رویترز گزارش می دهد که در دو ماه اول ۲۰۲۱ عربستان بیشتر از ۶۰۰ هزار بشکه در روز از تولید خود کم نکرده است. روسیه در ماه جاری ۱۳۰ هزار بشکه در روز اجازه یافت که بیشتر تولید کرده و قزاقستان ۲۰ هزار بشکه در روز.

۴- در همین حال موسسه MIDF که یک مرکز مطالعاتی مالزیایی می باشد پیش بینی می کند که در نیمه دوم سال ۲۰۲۱ قیمت نفت به وضعیت بالاتر و مستحکمتری در بازار دست می یابد. دلیل اصلی این افزایش قیمت را این موسسه گسترش واکسیناسیون علیه بیماری کووید-۱۹ و متعاقباً افزایش تقاضا در بازار انرژی می داند. این موسسه قیمت نفت در ماه ژوئن را ۶۰ تا ۶۵ دلار هر بشکه حدس می زند. در سال ۲۰۲۱ بصورت کلی عرضه ۱,۶ میلیون بشکه نسبت به تقاضا بیشتر خواهد بود. تقاضا به پیش بینی آژانس بین المللی انرژی در ۲۰۲۱ با ۵,۵ میلیون بشکه افزایش نسبت به ۲۰۲۰ به ۹۷,۲ میلیون بشکه در روز می رسد. به علت رونق بخش حمل و نقل خصوصا هوایی و استفاده بیشتر مردم از مواد شیمیایی و پتروشیمیایی تقاضا نیز افزایش خواهد یافت. بیشترین رونق در بخش فرآورده از آن نفت گاز (دیزل) و نفت کوره خواهد بود.

۵- روندهای مسلط بر بخش نفت و گاز همچنان موضوع بحث در محافل دانشگاهی است. سه چالش عمده صنعت نفت و گاز در این روزها عبارتند از

- تولیدکنندگان این صنعت باید نفت و گاز بیشتری تولید نمایند، زیرا که جمعیت در جهان در حال افزایش است. مصرف انرژی های فسیلی در ۲۰۲۱ کمتر از ۲۰۱۹ نیست. اما چالش اصلی این است که قیمت های حامل های انرژی فسیلی باید ارزانتر شده و همچنین انتشار گازهای گلخانه ای آنها کمتر شود. گرچه برخی کشورها و شرکت های نفت و گاز رسیدن به انتشار گاز کربن صفر را سال ۲۰۵۰ اعلام کرده بودند، اما به تدریج دیگر کشورها به هدف رسیدن به صفر در ۲۰۳۵ متمایل شده اند. در این میان هزینه های تولید یک بشکه نفت تعیین کننده است که تکنولوژی می تواند هزینه ها را کاهش دهد.

- دومین چالش مسئله سرمایه گذاری است. در بخش نفت و گاز اگر سالانه ۵۰۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری شود، این صنعت می تواند تقاضای بازار را تامین نماید. از ۲۰۱۵ همه ساله در صنایع نفت و گاز کمتر سرمایه گذاری شده و ظرفیت اضافی تولید در این صنعت در حال حاضر نزدیک به صفر است.

- سومین چالش جریان نقدی است. چیزی که همه شرکت ها از کمبود آن نگرانی دارند. در سالهای اخیر سرمایه گذاری در صنعت نفت و گاز با فشار روانی طرفداران محیط زیست روبرو بوده است. همچنین برخی سرمایه گذاری ها بدون توجه به ریسک های همراه در برخی از حوزه های بالادستی انجام شده و به همین دلیل ذی نفعان بخصوص سهامداران بنگاه ها دچار زیان شده اند. نرخ برگشت داخلی سرمایه گذاری در صنعت نفت و گاز در مقایسه با دیگر بخش های اقتصادی در سراسر دنیا پایین آمده است. اینک باید کاری کرد که دوباره سهامداران از سرمایه گذاری در این صنعت راضی بوده تا دیگران نیز تشویق به این کار شوند.

پس تولید نفت و گاز با هزینه کمتر، همراه با انتشار گازهای گلخانه ای کمتر، و ریسک کمتر می تواند دستور کار شرکت های نفت و گاز باشد. برای این کار می توان از مدل های جدید توضیح رفتار مخزن، شبیه سازی صحیح تر، دیجیتایزیشن، ارتباطات دقیقتر، مشارکت و نوآوری بهره جویند. در این صورت تولید نفت و گاز شرایط چهارگانه امنیت انرژی یعنی قابلیت دستیابی (Availability)، قابلیت در دسترس بودن (Accessibility)، قابل تحمل بودن (Affordability)، و قابل قبول بودن (Acceptability) را خواهد داشت.

۶- قیمت نفت برنت ۷۰ دلاری در عین حال که باعث خوشحالی تولیدکنندگان شد، در بخش مصرف کنندگان باعث نگرانی شد. علاوه بر هند که اعلام کرد که بهتر است قیمت نفت پایین بیاید تا این کشور بتواند رشد اقتصادی ۹ درصدی خود را در ۲۰۲۱ محقق کند، در بخش تولیدکنندگان برخی از کشورها از این قیمت راضی هستند. برای تولیدکنندگان مهمترین مسئله تاثیر قیمت نفت بر وضعیت اقتصادی کشورهاشان است. قیمت موسوم به نقطه سربسری مالی (Fiscal Breakeven Oil Price) نشان دهنده قیمتی است که با آن بودجه دولت با کسری بودجه مواجه نمی شود. قیمت سربسری بیرونی (External Breakeven Oil Price)، آن عدد قیمت نفتی است که حسابهای جاری یک کشور با آن تسویه می گردد. مطابق شکل زیر صندوق بین المللی پول بر اساس داده های کشورها به این نتیجه رسیده است که قیمت نفت چه مقدار باشد، کشور تولید کننده دچار کسری بودجه نمی گردد. جالب است که برای ایران در صورتی که در سال ۲۰۲۱ قیمت نفت ۳۹۵ دلار هر بشکه باشد، دولت دچار کسری بودجه نخواهد بود.

Table 6. Breakeven Oil Prices

(U.S. dollars per barrel)

	Average	2017	2018	2019	Projections	
	2000–2016				2020	2021
Fiscal Breakeven Oil Price³						
MENAP oil exporters						
Algeria	102.6	91.4	101.4	106.3	118.2	135.2
Bahrain	76.0	112.6	118.4	106.3	93.2	83.4
Iran, I.R. of	56.1	64.8	67.8	279.5	521.2	395.3
Iraq	82.5	42.3	45.4	52.3	63.6	64.0
Kuwait ¹	43.7	45.7	53.6	53.0	64.5	65.7
Libya	80.7	108.3	84.4	66.7	414.8	124.4
Oman	65.3	96.9	96.7	92.9	104.5	109.5
Qatar	44.3	46.9	48.7	46.6	42.0	38.1
Saudi Arabia	80.0	83.7	88.6	82.6	78.2	67.9
United Arab Emirates	48.0	62.0	64.1	67.1	75.9	66.5
Yemen ²	218.0	125.0
CCA oil and gas exporters						
Azerbaijan	51.6	60.9	56.5	45.1	63.0	67.4
Kazakhstan	...	105.2	37.9	68.4	100.7	87.0
Turkmenistan	...	55.9	60.9	55.1	45.7	49.2
Uzbekistan
External Breakeven Oil Price⁴						
MENAP oil exporters						
Algeria	81.4	90.1	101.7	97.3	88.9	105.7
Bahrain	47.2	70.6	102.5	72.1	78.5	74.3
Iran, I.R. of	41.5	35.9	28.8	29.3	42.9	31.4
Iraq	67.4	45.4	53.2	56.7	56.2	61.9
Kuwait	35.3	43.1	48.6	49.9	53.6	53.8
Libya	54.6	43.5	65.8	57.4	252.0	81.5
Oman	45.5	85.8	78.3	74.5	62.1	56.3
Qatar	50.2	45.7	52.0	56.7	41.4	42.0
Saudi Arabia	57.2	49.9	46.8	51.1	47.6	50.7
United Arab Emirates	52.5	28.7	28.3	26.3	29.7	17.6
Yemen ²	145.0
CCA oil and gas exporters						
Azerbaijan	55.1	57.8	73.9	79.1	77.9	91.3
Kazakhstan	86.0	82.7	76.0	99.6	91.4	79.6
Turkmenistan	...	62.6	46.0	57.1	51.7	40.7
Uzbekistan

Sources: National authorities; and IMF staff estimates and projections.

¹ Kuwait's fiscal breakeven oil price is before the compulsory 10 percent revenue transfer to the Future Generations Fund including investment income.

² Yemen is a net oil importer since 2015.

³ The oil price at which the fiscal balance is zero.

⁴ The oil price at which the current account balance is zero.